

Gazeta Łódzka

Dziennik społeczny i polityczny.

Redakcja i administracja ul. Przejazd № 8, skrzynka pocztowa 54.

PRENUMERATA wynosi: rocznie 36 mk., półrocznie 18 mk., kwartalnie 9 mk., miesięcznie 3 mk. z odnośnieniem do domu lub przesyłką pocztową.

FILJE: w Zgierzu, Pabjanicach, Łasku, Sieradzu, Wieluniu, Zduńskiej Woli i Kaliszu.

Cena 15 fen.

Administracja otwarta od godz. 7 rano do 6 wieczór; w niedziele i święta do 10 rano. Redakcja czynna od godz. 5 do 10 wiecz. Redaktor przyjmuje od 6 do 7 wiecz. „G. Ł.” wychodzi codz. o g. 6 rano, w poniedziałki i dni poświęcone o g. 2 po poł.

OGŁOSZENIA: Nadesłane przed tekstem i w tekście wiersz 1.75 fen. Nekrologja—1 mk. Reklamy—80 fen. Zwyczajne (5 szpalt) — 60 fen. Drobne ogłoszenia po 10 fen. za wyraz. Każde ogłoszenie najmniej 50 fen.

Wiekopomny dzień.

Dzień wczorajszy przyniósł nam niezwykle ważną wiadomość, jedną z tych, które stanowią przełomowe chwile w dziejach narodu. Pod naporem biegnących z błyskawiczną szybkością wypadków pękł pierwszy kordon i oto cały szereg ziem dawnej Rzeczypospolitej z historycznym sercem Polski, Krakowem, ze strażnicą kultury naszej na wschodzie, Lwowem, przypada za — jak feniks z popiołów powstającemu państwu Polskiemu.

Jeszcze proces zcalania ziem naszych znajduje się w stadium początkowym, jeszcze niejedne ciężkie naród czekają koleje, jeszcze wiele może chwil walki będzie, więc już obecnie trudno sądzić jakis bardziej stanowczy wydać o przyszłości. Jesteśmy dopiero u progu wielkich wysiłków zmartwychwstania, nie czas więc jeszcze dać w fanfarny tryumfu i radości, należy z całym spokojem oczekiwać rozwoju wypadków.

Na dziś niech starczy kilka uwag o tym, co się już stało, o pierwszych wiadczych zarządzeniach rządu warszawskiego w sprawie zjednoczenia Galicji z Królestwem Polskim.

Przedewszystkiem dopatrywać się należy w depeszy iskrowej gen. Rozwadowskiego, wysłanej na rozkaz rządu polskiego pierwszego istotnej wagi aktu suwerenności państwa polskiego. Aż do czasu mianowania obecnego rządu Rada regencyjna była raczej symbolem jakimś, obietnicą, niż istotną władzą. Każdy jej krok musiał przejść przez surową i decydującą cenzurę władz okupacyjnych, jej wola miała o tyle tylko wagę, o ile godziła się na nią wola obca, była jednym słowem tylko odzwierciedleniem cudzych zamierzeń i dążeń.

Pierwszą oznaką suwerenności państwa była nominacja gabinetu obecnego bez zgody okupantów, wbrew art. 12-go września. Tym sposobem wyzwoliliśmy się z narzuconych nam pierwszych zawiązków przyszłej konstytucji. W każdym razie był to tylko fakt formalny.

Zdecydowane stanowisko Warszawy w sprawie Galicji jest aktem zwierzchnictwa państwa polskiego w pełnym tego słowa znaczeniu.

Austria de fakto przestała istnieć. W pozostawionym przez nią spadku terytorjalnym, który, prawnie rzecz biorąc, był aż do objęcia go w posiadanie przez organizację państwowe poszczególnych narodowości — res nullius — rzeczą niczyją, Polska posiadała pewien kompleks krajów, zależny na mocy historii i prawa samookreślenia ludów do odradzającego się naszego państwa.

Z własnej i niekontrolowanej woli rząd warszawski stworzył fakt dokonany — przyłączył Galicję do Królestwa.

Oby ten pierwszy akt suwerenności Polski stał się rubieżą, poza którą wszystko czynić będziemy tylko z własnej woli; oby stał się przykładem, jak Polska stanowczo i energicznie działać powinna w myśl zasad słuszości, uznanych przez program przebudowy świata, który cały ten świat dziś uznaj za podstawę pokoju ludów!

Depesza gen. Rozwadowskiego zastanawia z rozmaitych względów również i natury zewnętrzny. Jest przedewszystkiem rozkazem iskrowym. Rząd posiada tedy obecnie możność komunikowania się z całym światem przy pomocy telegrafu bez drutu. Wagi tego faktu chyba nie potrzeba podkreślać, o ile, naturalnie, co

wydać nam się wątpliwe, gen. Rozwadowski nie korzystał z urzędów władz okupacyjnych.

Niezwykle ważny rozkaz, dotyczący całej istoty państwa polskiego, został wydany przez szefa sztabu wojsk polskich, aczkolwiek Rada regencyjna dotychczas nie wydała w sprawie przyłączenia Galicji żadnego aktu. Najwidoczniej rząd polski uważa, zupełnie zresztą słusznie, iż już z natury rzeczy Galicja przypada z powrotem w udział Polsce, skoro państwo austriackie rozsypano się w gruzy, wobec czego wszelkie formalizowanie jest tu niepotrzebne. Chodzi o stworzenie największej ilości faktów dokonanych. A tymczasem sypią się one, jak z rogu obfitości.

Łódzka filija „Godziny Polski“ wydała wczoraj w godzinach popołudniowych dodatek nadzwyczajny donoszący o „Rewolucji w Galicji.“ Wiele zapowiadający tytuł nie odpowiadał zupełnie treści i wprowadził w błąd opinię.

Materiał faktyczny, jak podają pisma warszawskie (wczorajsze rano) przedstawiał się następująco:

Dnia 3 paźdz. odbywały się manifestacje. Zrzucano z domów i urzędów oznaki i flagi austriackie, zawieszając na ich miejsce narodowe. Oddziały żołnierzy polskich chodziły po koszarach i polecały żołnierzom oraz oficerom zrzucić kokardy austriackie a przypinać polskie. Oddziały armii stacjonowane w Krakowie i okolicy, poddawały się bez oporu. Żołnierzy-Polków eliminowano, tworząc z nich kadry polskie.

Koleje w Galicji przeszły w ręce Polskiej Komisji Likwidacyjnej. Dysponują kolejami socjalistami.

Z austriackiego ministerjum wojny nadszedł do Polskiej Komisji Likwidacyjnej telegram z prośbą o wysłanie komisji w celu przeprowadzenia rokowań wojskowych. Komendantem wojskowym w Galicji z ramiowania polskiej Komisji likwidacyjnej mianowany został bryg. Madziar.

Wszystkie składy broni, koszary, intendentura znajdują się w rękach polskich. Internowani zostali przez władze polskie gen. zbrowski Benigni, podpułkownik Morawski, szef sztabu generalnego pułkownik Grimm, nadintendent Zarecki i major Duszanek.

Polska Komisja Likwidacyjna odebrała przysięgę od szefów władz miejscowych. Koszary zajęto na rzecz wojska polskiego.

Szef sztabu Polskiej Organizacji Wojskowej kapitan Stachiewicz stawił się u bryg. Roji i oddał pod jego rozkazy wszystkie organizacje P. O. W. okręgu krakowskiego.

W ostatniej chwili austriackie władze wojskowe kapitulowały i podpisały warunki postawione przez Polską Komisję Likwidacyjną.

W podanym przez nas rozkazie szefa sztabu generalnego do władz i komend Galicji w ustępie o wojsku austriackim i niemieckim wkraśl się oczywisty błąd. Chciano, oczywiście wyrazić, iż mają być one uważane za oddziały neutralne (nie zaprzyszpione, jak brzmi rozkaz gen. Rozwadowskiego).

Niezadługo zapewne nadejdą wiadomości o tem, jak praktycznie ułożą się sprawy w stosunku z owymi „neutralnymi“ wojskami, kwestja rozbrojenia Ukraińców itp. Mamy obecnie materiał z dwu wielkich twierdz i jest już czem operować!

Awantura Ukraińców i Niemców austriackich.

Wczoraj późnym wieczorem nadeszła do Łodzi wiadomość, iż wojska austriackie, złożone z Niemców austriackich i Ukraińców, zaatakowały Lwów i Przemyśl. Opór polski we Lwowie był niemożliwy, wobec nieobecności wojsk polskich. Przemyśl prawdopodobnie padł, gdyż Węgry odmówili posłuszeństwa gen. Puchalskiemu, a garstka Polaków nie mogła długo stawić oporu.

Gen. Hauss, Austriak, idzie na Królestwo Polskie — na Zamość i Rawę Ruską.

Narazie nioda się ocenić wagi wypadków. Znosi się o wojnę polsko-ukraińsko-austriacką. Całe przedsięwzięcie nosi charakter awantury wojkowej, przedsięwziętej przez nieodpowiedzialne czynniki resztek armji niemiecko-austriackiej, podburzonej przez Rusinów. Cokolwiek zajdzie, nie przed-

stawia jeszcze sytuacji rozpaczliwej, wobec zupełnie pewnej informacji, iż wojska polskiej formacji amerykańskiej wylądowały w Odesie z armjami ukraińskimi i maszerują w kierunku na Kijów i Galicję. Zaszachowanie Ukraińców jest pewne.

Należy też wziąć pod uwagę ewent. stanowisko Czechów, którzy mogą na ostatni awanturę podryż imperjalizmu austriackiego odpowiedzieć militarnie.

Przemyśl padł. Gen. Puchalski został wzięty do niewoli przez Ukraińców.

Sprawy polskie.

Proklamowanie przynależności Śląska Cieszyńskiego do Polski.

W dniu 30 października Rada narodowa proklamowała uroczystie przynależność państwową Księstwa Cieszyńskiego do wolnej, niepodległej Polski, obejmując jednocześnie nad nim władzę państwową.

Dnia 29 października zjawili się w starostwie we Frysztadzie dwaj Czesi przy tym, że przejmują władzę w powiecie imieniem rządu ceskiego.

Wobec tego w tym samym jeszcze dniu zebrała się polska Rada narodowa, proklamując się jako tymczasowy rząd polski na Śląsku Cieszyńskim aż do chwili objęcia w kraju władzy w sposób normalny przez rząd zjednoczonej Polski.

Rada narodowa wydała manifest, w którym powiedziano m. in., iż kwestja ustalenia na Śląsku granicy między Czechami a Polską będzie przedmiotem porozumienia się rządów obu państw. Naradzie rada wzywa mniejszość narodowe do spokojnego z chowania się. Celem ochrony porządku sformowana będzie straż obywatelska.

Przejęcie poczty, telegrafu i telefonów przez władze polskie.

W najbliższych dniach rozpoczną się pertraktacje z władzami okupacyjnymi w sprawie przejęcia instytucji poczty, telegrafu i telefonów. Prace około zorganizowania i uruchomienia

polskich urzędów mają być ukończone w ciągu listopada. Personalnie będzie skompletowany głównie z pracowników dawnych urzędów rosyjskich. Tym z pracowników, którzy skutkiem braku pracy znaleźli się w trudnych warunkach materialnych, zamierzone jest już teraz wypłacić pewne zaliczki na rachunek państwowy.

Wojska polskie na Syberji.

Pisma berlińskie donoszą na podstawie informacji otrzymanych z Rosji, że pierwszy oddział wojsk polsko-amerykańskich stoczył zwycięską walkę z bolszewikami pod Omskiem. Wojska polskie maszerują na front Wołgi dla poparcia Czercho-Słowaków.

O Piłsudskiego.

Rada ministrowa postanowiła w odpowiedzi na depeszę kanclerza niemieckiego w sprawie brygadiera Piłsudskiego zakomunikować, iż ręczy za porządek w kraju tylko wtedy, jeśli Piłsudski będzie natychmiast uwolniony. Na razie zastępować ma brygadiera w minister. wojny pułk. Rydz Smigły, o ile zgodzi się na przyjęcie stanowiska wice-ministra.

Pożyczka wewnętrzna.

Został podpisany dekret Rady regencyjnej w sprawie zaciągnięcia pożyczki wewnętrznej. Odbywają się narady z przedstawicielami banków polskich.

Tekst umowy o zawieszeniu broni między koalicją a Turcją.

1. Otwarcie Dardaneli i Bosforu. Woli dostępc do m. Czarnego. Obsadzenie fortów na Dardanelach przez wojska sprzymierzone.

2. Będą zakomunikowane wiadomości o położeniu pól minowych, torped, urządzeń barykadujących tureckie wody. Przy zniszczeniu ich władze tureckie będą współdziałać.

3. Będą zakomunikowane wszystkie informacje wiadome o polach minowych na m. Czarnym.

4. Jeńcy wojenni koalicji, interno-

wani oraz wzięci do niewoli Armeńczycy będą zebrani w Konstantynopolu i bezwarunkowo uwolnieni.

5. Natychmiastowa demobilizacja armji tureckiej za wyjątkiem obsady granic oraz oddziałów, przeznaczonych do podtrzymania porządku w kraju.

Zapasy efektów wojskowych i ich rozłożenie będą przedmiotem późniejszych narad sprzymierzonych z rządem tureckim.

6. Wydanie wszystkich okrętów wojennych, znajdujących się na wodach

tureckich oraz na wodach przez Turków okupowanych. Okręty te mają być internowane w oznaczonych portach tureckich lub innych za wyjątkiem niewielkich okrętów, przeznaczonych do służby policyjnej lub celów pokrewnych, a które są konieczne w rękach tureckich.

7. Koalicja otrzymuje prawo obsadzenia wszystkich punktów strategicznych, w razie gdyby wytworzył się stan, zagrażający jej bezpieczeństwu.

8. Wszystkie okręty, które znajdują się w portach tureckich, pozostawia się do dyspozycji skoalicjowanych.

9. Również oddane być winny wszystkie okręty, znajdujące się obecnie w warsztatach reperacyjnych i arsenałach.

10. Koalicja obsadzi wszystkie urządzenia tunelowe na Krymie.

11. Bezwarunkowe wycofanie wojsk tureckich z północno-wschodniej Persji poza obręb granic, jakie były przed wojną. Opróżnienie tej części Kaukazu, która obecnie jest jeszcze zajęta przez wojska tureckie. Poza tem wykonanie tego wszystkiego, czego zażąda koalicja i którego stan rzeczy wymagać będzie.

12. Stacje kabli i telegrafu bez drutu przechodzą pod kontrolę ententy za wyjątkiem tureckich telegrafów rządowych.

13. Turcji nie wolno niszczyć żadnych materiałów wojennych, marynarki lub handlu.

14. Zapewnione będą ułatwienia przy kupnie węgla, oleju, materiałów palnych i okrętowych produkcji tureckiej o ile aljanci uprzednio zaspokoją swe potrzeby. Nic z materiałów wymienionych nie może być eksportowane.

15) Wszystkie koleje są oddane pod kontrolę oficerów koalicji, włącznie z częścią kolei zakaukaskiej, która obecnie znajduje się pod panowaniem tureckim, i podane do wolnego i zupełnego rozporządzenia władz koalicji. Stosunki i potrzeby ludności w wymierzonym stopniu będą wzięte pod rachubę. To przeznaczenie zawiera w sobie obsadzenie Batumu przez koalicję. Turcja nie złoży żadnego protestu przeciwko obsadzeniu Baku przez koalicję.

16) Wydanie wszystkich garnizonów w Hedszadzie, Syrii i Mezopotamji najbliższym komendantom koalicji i usunięcie wojsk z Cylcji, za wyjątkiem tych, które są niezbędne dla utrzymania porządku.

17) Wydanie wszystkich tureckich oficerów w Trypolisie i Cyrenajce najbliższym włoskim garnizonom.

18) Turcja zobowiązuje się wstrzymać zaopatrywanie tych oficerów i wszelkie połączenie z nimi, jeśli oni nie uczynią zadość rozkazowi poddania się.

19) Wszystkie porty w Trypolisie i Cyrenajce włącznie z Misuratą muszą być wydane najbliższemu sjednoczonemu garnizonom.

20) Wszystkie niemieckie i austriackie osoby wojskowe, marynarki i cywilne muszą być w ciągu miesiąca z obszaru tureckiego wydalone. W dalszych dystryktach znajdujące się osoby muszą być usunięte tak szybko, o ile to jest możliwym.

21) Turcja zobowiązuje się spełnić zażądania, które dotyczą przesłania zasobów uzbrojenia, broni i amunicji, włącznie

nie do transportów wojsk tych części armji tureckiej, które do 15 będą zdemobilizowane.

22) Przedstawiciel koalicji będzie przydany tureckiemu ministerjum apro wizacji dla obrony interesów koalicji. Przedstawiciel otrzyma odoosne pełnomocnictwo.

23) Turcyccy jeńcy wojenni są do wszechstronnego rozporządzenia mocarstw koalicji. Zwolnienie tureckich jeńców cywilnych, oraz tych jeńców, którzy przekro-

czyli wiek służby wojskowej, przyjęty będzie pod uwagę.

24) Na wypadek, gdyby w sześciu wila-jetach armeńskich, wybuchły rozruchy, aljanci mają prawo zajęcia części tych wila-jetów.

Wrogię stosunki między aljantami a Turcją kończą się 31 października 1918 r. o godz. 12 w południe.

Koalicja obsadza Dardanele i Bosfor.

Paryż, 1 listopada.

Podług doniesienia Ag. Havasa. Francuski minister wojny oświadczył w Izbie, iż zawieszenie broni z Turcją, zawiera warunek obsadzenia przez koalicję fortów Dardaneli i Bosforu, oraz odesłanie jeńców wojennych do ojczyzny.

Traktat zawieszenia broni został podpisany w czwartek.

Flota włoska i amerykańska w Rjece.

Dzienniki donoszą z Rjei:

Na prośbę mieszkańców włoskich, którzy nie uznają panowania Słowian południowych w Rjece, zawinęła tu w środę wieczorem flota włoska.

Wszystkie stojące w porcie okręty zatknęły na masztach flagi włoskie i amerykańskie.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo). Wielka kwatera główna komunikuje w dniu 2-go listopada:

Zachodni teren walk.

Grupa wojsk Następcy tronu Ruprechta

Na froncie Lys położenie niezmiennione.

Podczas ostatnich walk odznaczyły się szczególnie tutaj bawarski pułk piech. Nr. 11 i pułk piech. rez. Nr. 13.

Na południe od Deinze uniknęliśmy dalszych ataków wroga przez usunięcie się poza Skeldę. Ruchów, przeprowadzonych podczas nocy, przeciwnik nie zaważył. Po silnym deszczu ogniowym przeciwko opróżnionym liniom wstąpił wróg w kontakt bojowy z naszymi awangardami ku wieczorowi na wschód od Deinze i zachód od Skeldy. Silne ataki anglików na południe od Valenciennes. Pod Aulny wróg wdarł się do naszych linii i dotarł aż do południowego krańca Valenciennes i Saultain Presau.

Wspomagany przez kilka wozów pancernych i baterje pułku artylerji polowej Nr. 71 szczególnie skutecznie przeprowadzony kontratak pułków badeńskich w połączeniu z miejscowymi wojskami walczącymi oddał nam znów w posiadanie wzgórze na południowy zachód od Saultain i miejscowości Presau.

Usiłowania wroga, podjęte popołudniu w silnym ataku na zachód poprzez

Niemcy zatapiają Belgję.

Amsterdam, 1 list.

Specjalny korespondent „Times'a” przy armji angielskiej donosi, iż Niemcy przez zburzenie śluz zatopili całą dolinę Skeldy od Valenciennes aż do Condé, utworzywszy tam jezioro na 4 mile szerokie. Od Valenciennes aż do kanału cały kraj zalany i woda wciąż przybiera, tak iż miasto od południa i północy jest prawie niedostępne.

Kapitulacja Turków.

London, 1 list.

„Evening News” donoszą, iż armje tureckie w Mezopotamji, Syrii i na Kaukazie złożyły broń i poddały się Allenby'emu i innym komendantom angielskim pod gwarancją, iż zakończenie kroków nieprzyjacielskich przeciwko Turcji będzie zapewnione.

Skeldę i na południe od Valenciennes zatapiały się, wszakże opróżniliśmy miasto bez przeszkód ze strony przeciwnika.

Grupa wojsk niemieckiego Następcy tronu.

Gwałtowna walka artylerji poprzedziła ataki, poprowadzone przez Francuzów i Amerykanów dla sforsowania frontu Aisne i pomiędzy Argonnami a Mozą. Na wzgórzach na zachód od Aisne pomiędzy La Solve i Harpy ataki wroga się zala-mały.

Nasze wojska znów tutaj w ciężkich walkach osiągnęły sukces przeciwko Francuzom. Na wschód od La Solve pod skutecznym ogniem naszych wojsk nie udało się wrogowi nigdzie dosięgnąć naszych linii. Przy Małem Quentin i na zachód od niego bawarskie wojska odrzuciły wroga przed naszymi linjami.

Pod Bogne ciężar walki padł na rez. pułk piech. Nr. 93. W zaciętych zapasach odparł on wroga również i wczoraj.

Pomorskie, poznańskie i szwabskie regimenty odrzuciły wroga od swych linii na wschód od Bacouvrand. Na wyżynach na północ od Chateau Porcien wypróbowane regimenty Nr. 17 piechoty Nr. 50 rez. utrzymały swe stanowiska wobec ciężkich ataków.

Zdecydowane działanie nadpor. v. Bzłowa z regim. grenadierów Nr. 39 wpłynęło decydująco na wynik walk. Wyżyny na południe od Forgeux zmieniły kilkakrotnie posiadaczy. Po skutecznym kontrataku pozostały one w naszych rękach.

Z obu stron Rethel wróg posunął się przy Bontaul i Ambly przejściowo na północny brzeg Aisne. Kontrnatarcia wyrzuciły go z powrotem na południowy.

Wielkimi siłami natarli Francuzi na szerokim froncie z obu stron Vousiers oraz między Aisne a okolicą na północ od Grand Prè.

Przy Bailly cofnęliśmy nasze przednie posterunki na północny brzeg Aisne. Pod Voucy przedarli się wróg przez Aisne na wyżyny na wschodnim brzegu rzeki. Próby uczynienia wyłomu przy Le Chesne spełzyły na niczem. Powstrzymaliśmy je w Neuville et Deny oraz przy Terron nad Aisne. Przedsiębrane z obu stron Vousiers częściowo sześciokrotne ataki wroga zala-mały się przed naszymi linjami.

Na wschód od Vandy wróg został odrzucony w kontrataku zyskał teren w Falaise nad Aisne. Między Aisne a Grand Prè odparliśmy ataki wroga przed naszymi linjami. Francuzi tedy bez względu na wielki nakład sił, zdołali jedynie pozyskać teren przy Voucy i Falaise. Na froncie natarcia szerokości 10 km. między Taronne i Falaise utrzymaliśmy pod wieczór nasze linje w pełnym posiadaniu.

Równy udział w odpieraniu wroga przyjmowali Wirtemberczycy i Bawarczy-cy, regimenty gwardji z Hanoweru i Westfalji, regimenty turyngskie i lotaryńskie oraz oddziały karabinów maszynowych i strzelców. Szczególnie wyróżnił się regiment piech. Nr. 127 pod nadpor. Schwabem. Również od tygodnia bez ustanku czynne oddziały automobilów ciężarowych przez swe sprowadzanie we właściwym czasie rezerw przyczyniły się do skutecznego wyniku wczorajszych walk.

Między Aire a Maxs udało się dywizji amerykańskiej, atakującej na wąskim froncie wtargnąć między Chanpignenil a Ancreville i z obu stron Bayenville do naszych pozycji i zyskać teren poprzez nasze stanowiska artylerji. Próby wroga zniszczenia naszego frontu w kierunku na Thenorguse i pod Stensy zostały udaremnione. Z zapadnięciem nocy bō ustał na linii: Chapignenil—Savry—wschód od Busancy — północno zachód od Vilers Jevand — Dun na północno zachód Aironville.

Pierwszy generał kwatermistrz Groener.

Mnie jest wiadomym ogrom sił, który się zawiera jeszcze w naszym narodzie.

Próbą dla tych słów kanclerza księcia Maksa Badeńskiego będzie 9. pożyczka wojenna. podpisuj każdy, o ile sił starczy.

Komunikat wieczorowy.

BERLIN. (Urzędowo). Wielka kwatera główna komunikuje:

Wznowione ataki Anglików na południe od Vouziers i Amerykanów na zachód od Mozcy przyniosły wrogowi tylko miejscowy zysk terenu.

Na pozostałych frontach bojowych dzieje spokojny.

Naród niemiecki ma swój los w ręku!

Nigdy jeszcze naród niemiecki nie stał w przededniu tak poważnych w następstwa postanowień i decyzji, jak w tych dniach. Nigdy jeszcze nie była tak konieczną ojezyźnie pomoc każdej jednostki wszystkim, czem ona jest i co posiada. Władza nad całym naszym dobrem i złem powierzona jest każdemu z nas.

Potęga obowiązuje —

Teraz nadeszła chwila czynu dla ojczyzny! Dziewiąta pożyczka wojenna musi się stać pożyczką narodową w prawdziwym znaczeniu tego wyrazu. Niedziela, dnia 3 listopada, niechaj będzie

Narodowym dniem podpisywania.

Wszystkie miejsca podpisywania będą po nabożeństwie otwarte.

Kto chce podtrzymać swoją ojczyznę i siebie samego ten niechaj podpisze tak dużo, jak tylko może.

Kto już podpisał, ten niechaj więcej podpisze.

Trzest zajmują wojską ententy.

Trzest, 1 listopada.

Wczoraj przed południem objął zarząd miasta Komitet wykonawczy, składający się z przedstawicieli włoskich i słoweńskich partji. Ze względu na groźny stan miasta z powodu powracających wojsk weneckie-go placu boju, Komitet wystąpił do Weneckiej Floty do naczelnego dowódcy floty ententy z prośbą o objęcie miasta i obsadzenie go wojskami ententy, aby w ten sposób zabezpieczyć pokój.

Oczekuje się przybycia do Trjestu okrętów ententy w dniu dzisiejszym.

Minister Andrassy ma być wypędzony z Austrii.

Wiedeń, 2 list.

Podług doniesień pism, radca narodowy Malik z towarzyszymi na najbliższym posiedzeniu zgromadzenia narodowego wniosie następujący wniosek: By minister, Andrassy, mianowany bezprawnie przez byłego cesarza austriackiego Karola, z powodu swej noty, skierowanej do Wilsona, natychmiast jako uciążliwy cudzoziemiec ma być wypędzony z terenu Austrii Niemieckiej.

Zakłady Skoda w rękach Czechów.

Nadeszła do Krakowa wiadomość, że największa fabryka broni Skoda w Czechach znalazła się w rękach czeskiego komitetu narodowego.

Rady żołnierskie w Wiedniu.

Wiedeń, 1 list.

Jutro odbędzie się w Wiedniu 20 zebrań żołnierskich, celem przeprowadzenia przygotowań do poniedziałkowych wyborów do Rady żołnierskiej. Wybory odbędą się w koszarach wiedeńskich. Akt wyborów zaakceptowali członkowie Rady stanu. Wybrani będzie ten, kto otrzyma względną większość. Wybory będą tajne. Oficerowie i żołnierze wybierają swych przedstawicieli oddzielnie.

Niemcy austriaccy chcą stworzyć armję.

Praga 2 listopada.

Króli przedsięwzięte przez Radę narodową niemiecką wskazują na to, iż chcą oni stworzyć zdolną do walki armję. Liczą się z powołaniem w najbliższych dniach 4 najmlodszych roczników.

Wiedeń 2 listopada.

Na wczorajszym posiedzeniu Rady żołnierskiej zaproponowano stworzenie gwardji narodowej. Przyjęcie zdało się być zapewnione, lecz jeden z żołnierzy, nazwiskiem Haller wyowiedział się przeciw gwardji, która przedłuży wojnę.

Republika, czy monarchja na Węgrzech?

Budapeszt 2 listopada.

Ministerjum Karolyi znalazło się wobec pytania: monarchja czy republika? Dziś król uwolnił gabinet od przysięgi, poczem postanowiono urządzić głosowanie ludowe. Wynik nie podlega wątpliwości.

Komunikat austriacki.

Urzędowo donoszą z Wiednia pod datą 2-go listopada:

Na włoskim froncie górskim nasze wojska zostają w planowym przeprowadzeniu przedsięwzięć ewakuacyjnych stanowisk, jakie do początku wojny się odnoszą.

Na równinie włoskiej nasz odwrót przez Tagliamento w biegu.

Ewakuacja wszystkich serbskich obszarów bezpośrednio nastąpi.

Szef sztabu generalnego.

Anglicy o Turcji i Austrii.

„Morningpost” pisze:

Jesteśmy skłonni do uwierzenia, iż Turcja została wprowadzona w błąd. Jest niezbędnym zabezpieczeniem zasłużonego zadosyćczynienia ludom, uciskanym przez Turcję i oddać, co się im należy. Wpływ niemiecki musi być z państwa Osmańskiego wyrugowany. Austrija nie zasługuje na żadną łaskę. Warunki postawione przez Włochy, znajdują zupełne poparcie koalicji.

Foch zawrze rozejm.

Berlin, 2 listopada.

„Voss. Ztg.” donosi: Podług doniesień pism angielskich, gen. Foch otrzymał od wojskowego kierownictwa koalicji powołanie do przeprowadzenia i zawarcia

zawieszenia broni. W Paryżu liczą, iż francuski minister wojny zakomunikuje izbie o rozstrzygnięciu powyższej kwestji już w przyszłym tygodniu.

Ciężkie warunki rozejmu.

Genewa 2 listopada.

Paryski „Temps” zapowiada, iż nastąpi ogłoszenie warunków zawieszenia broni i dołącza, że warunki będą ciężkie.

Manifest ces. Wilhelma.

Berlin, 2 listopada.

Cesarski wyśtosował do kanclerza Rzeszy pismo, w którym staje na gruncie zmian konstytucyjnych, ostatnie dokonanych i oświadczają, iż cesarstwo jest służbą narodowi.

Obrady nad sprawą zawieszenia broni potrważą 2 dni.

Zurych, 2 listopada.

„Daily News” donosi, iż konferencja wersalska postanowiła zakomunikować Niemcom wraz z warunkami zawieszenia broni również i przedwstępne warunki pokoju. Jest pewne, że obrady potrważą jeszcze około 2 dni.

W sprawie abdykacji ces. Wilhelma.

„Berl. Nausten Nachrichten” piszą: Dowiadujemy się, iż na posiedzeniu gabinetu wojennego nie osiągnięto jednolitej w sprawie ustąpienia cesarza. Sekretarz Szajdeman wskazał, iż ze względu na stosunki w kraju i sytuację w polityce zagranicznej,

ustąpienie jest konieczne.

Większość członków gabinetu, nie przychyliła się do tego mniemania, gdyż uważa, że koalicja przez poczynione w konstytucji zmiany ma już rękojmię żądane, oraz, że abdykacja cesarza będzie miała dla kraju ujemne skutki. Większość narodu jest monarchicznie usposobiona, choć jest za wykluczeniem autokracji.

W kołach poinformowanych twierdzą, iż wypadki, które zaszły w międzyczasie mogą, wpłynąć na opinię większości w gabinecie, przyczyniło się jednak, iż decyzja nie będzie przyjęta większością głosów. Co do zamiarów cesarza Wilhelma, to chce on podobno sam bez wpływów zewnętrznych powziąć decyzję, zależnie od tego, jaki bieg przyjmą wypadki.

Narodowi liberalowie są za utrzymaniem Hohenzollernów. Wśród postępców grupa Quidda popiera abdykację. Chrześcijańscy robotnicy są jej przeciwni, podobnie jak socjaldemokraci południa.

Konferencja w Moskwie w sprawie utworzenia wszechświatowego Komitetu rewolucyjnego.

Podług informacji „Izwestii”, w początkach listopada odbędzie się w Moskwie konferencja przedstawicieli zagranicznych grup komunistycznych w sprawie utworzenia wszechświatowego komitetu rewolucyjnego w sprawie zwołania wszechświatowej konferencji.

Rządy demokratyczne w Ameryce.

London, 1 listopada.

Reuter. „New York Evening Post” zwraca uwagę, iż podług konstytucji amerykańskiej senat nie będzie zwołany przed grudniem 1918 roku, co oznacza, iż dzisiejszy demokratyczny senat jeszcze prawie przez 14 miesięcy utrzyma kontrolę nad traktatami, zawieraniem z zagranicą.

„Globe” pisze: Prezydent Wilson nie mówi nigdy o Stanach Zjednoczonych, jako o mocarstwie sprzymierzonym, co jest przyczyną, że republikanie krytykują prezydenta.

Czerwona gwardja w Wiedniu.

Z Wiednia donosi Biuro Koresp. o zebrań czerwonej gwardji, na którym kapral Halb przemawiał do zgromadzonych. Zebrani przemaszzerowali w porządku i spojku przed gmachem parlamentu.

Dr. Adler właskawiony.

Wiedeń 2 listopada.

Dr. Fryderyk Adler został uwłaskawiony przez cesarza na wniosek rządu przybył do Wiednia.

Nasz wczorajszy dodatek nadzwyczajny.

Wczoraj o godz. 12 i pół po południu wydaliśmy dodatek nadzwyczajny na zasadzie otrzymanych dopiero depesz. Donosily one o utworzeniu rady żołnierskiej w Wiedniu, o wybuchu rewolucji w Bułgarii, która stała się republiką sowiecką na wzór rosyjski, o uwięzieniu namiestnika Trjestu. Bardzo ważną wiadomością stanowi tworzenie się oddziałów z uwolnionych w Czechach jeńców wojennych, wobec czego wzmożono posterunki wojskowe na granicy niemieckiej.

KRONIKA.

— Uchwala polityczna.

Gospodarze — Polacy ze wsi Pawlikowice gm. Górka Pabjaniicka zebrani w dniu 20 października 1918 r. przyjęli jednogłośnie następującą uchwałę:

- 1) Uznając ważność chwili i skutki przeoczenia jej ze strony ludu, wzywamy Was bracia—chłopi, do pilnego sakręgnięcia się nad sprawą sejmu i wystawienia zgodnie z nami następujących żądań:
- 2) Sejmu winien być oparty na jaknajszerszych podstawach ludowych (wybory pięcioprzymiotnikowe).
- 3) Żądamy sejmu jednolizbowego, bo taki tylko sejm możliwy jest do pomyślenia w Polsce ludowej.
- 4) Żądamy niezwołanego uwolnienia Józefa Piłsudskiego.
- 5) Jednym z pierwszych zadań Sejmu będzie uchwalenie daleko idących reform rolnych.

— Na starb narodowy.

Na ostatnim posiedzeniu zarządu Stow. polskich kupców i przemysłowców chrześcijan rozważano sprawę zorganizowania akcji do utworzenia skarbu narodowego.

Po ożywionej dyskusji przyjęto wniosek p. Dybceńskiego, żeby odwołać się do Ministerstwa skarbu, w celu przyznania Stowarzyszeniu przy pomocy Loby Handlowej prawa na przyjmowanie subskrypcji na pożyczkę wewnętrzną i ofiarę na skarb narodowy.

Na zebraniu zgromadzenia szweców w dn. 28 b. m., postanowiono jednogłośnie przyjąć z pomocą państwu polskiemu.

W tym celu utworzono listę składek na rzecz skarbu polskiego. Członkowie proszeni są o nadsyłanie składek na powyższy cel do lokalu cechowego przy ulicy Piotrkowskiej № 93.

— Z Rady Miejskiej.

Następne posiedzenia Rady Miejskiej odbędą się we wtorek, dn. 5 i w środę, dn. 6 b. m. Na porządku dziennym pierwsze czytanie samierzeń skarbowych zarządu miejskiego na rok administracyjny 1918/19.

— Z żałobnej karty.

W piątek zmarł na hiszpankę długoletni dyrektor Ryskiego Banku Handlowego, oddziału w Łodzi, b. p. Stanisław Król w 55 roku życia.

Zmarły znany był w szerokich kołach handlowych i towarzyskich.

— Odczyt o Matejce.

Staraniem Stowarzyszenia artystów i zwolenników sztuk pięknych w Łodzi urządzony będzie w 25-letnią rocznicę zgonu Matejki odczyt o twórczości mistrza.

Odczyt wygłosi w Sali Koncertowej Cezary Jellenta.

— Wieczory artystyczne.

Dla zapoznania publiczności łódzkiej z ostatnimi aktualnymi nowościami kabaretów warszawskich, będą organizowane stale co tydzień w soboty i niedziele, w sali Koncertowej, przy ul. Dzielnej 18. Wieczory kabaretowe-literacko-artystyczne przy współudziale wybitnych sił teatrów i kabaretów warszawskich.

Pierwszy taki, inauguracyjny wielki Wieczór kabaretowy odbędzie się w nadchodzącą sobotę, d. 9 b. m., na którym prócz warszawskich ulubieńców teatrów, Argus i Czarnego Kota, ukaże się raz jeden tylko w przepysznych kostjumach i brylantach tancerka klasyczna, wschodząca gwiazda kinematograficzna, pani Nina Nerval.

Bilety na ten wyjątkowo interesujący wieczór można już zamawiać.

— **Polskie Towarzystwo Badań nad Dziećmi.**
Zarząd Łódzkiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Badań nad Dziećmi na po-

Z próżnią albo z gazem

Wotanówki

Każdy instalator i odprzedawca wie o tem.

siedzeniu, odbytem dnia 30 października r. b., nakreślił w ogólnych zarysach plan pracy na rok bieżący. Praca oddziału tyczyć się będzie zarówno cielesnych jak i psychologicznych badań nad dziećmi. Pierwsze miejsce między niemi zajmą winny samodzielne badania, wykonywane na gruncie łódzkim; pozatym Towarzystwo drogą odczytów zaznajamiać będzie z istniejącymi i zjawiającymi się metodami badań oraz popularyzować szeroko idącą potrzebę.

Uważając, że w doniosłej pracy Towarzystwa wziąć winny udział najszersze sfery społeczeństwa łódzkiego, a w pierwszym rzędzie nauczycielstwo, rodzice i lekarze — higieniści szkolni oraz pediatrzy postanowiono spopularyzować cele i zadania Towarzystwa drogą specjalnych odczytów i dyskusji.

Wkrótce zawiązaną zostanie sekcja higienistyczna szkolnych, a w dalszej swej działalności Zarząd dążyć będzie do utworzenia nowych sekcji, między innymi sekcji badań nad dziećmi do lat trzech.

Dla postawienia na należytych poziomie badań psychologicznych Zarząd podjął już starania w celu urzędzenia w mieście naszym pracowni psychologicznej.

Odczyty i posiedzenia naukowe odbywać się będą w piątki co drugi tydzień w lokalu Towarzystwa (Dzielnia 44) o godz. 8 i pół wiecz. punktualnie

Trzy pierwsze posiedzenia mają już porządek dzienny ustalony. Tematem pierwszego w dn. 8 listopada będą — „Cele i zadania Towarzystwa Badań nad Dziećmi” (referent dr. Stefan Kopciński); drugiego — w dn. 22 listopada: „Badania psychologiczne” (ref. dr. Tadeusz Mogilnicki).

— Łagiewniki zagrożone.

Wielki niepokój wywołala w Zgierzu pogłoska, oparta, niestety, na realnych podstawach, że dobra Łagiewnickie, wraz z lasami, mogą przejść drogą sprzedaży z wolnej ręki w ręce niejakiego Lipszyca, Zgierskiego handlarza towarami kolonialnymi i właściciela tartaku.

Obecny właściciel, baron L. Heinzel, żąda za dobra Łagiewnickie 2 miliony 300 tysięcy marek, Lipszyc daje już 2 miliony.

Stałaby się niepowetowana krzywda dla polskości, gdyby te, mające tak piękną tradycję w historii Polskiej, dobra miały przejść w ręce jakiegoś Lipszyca, który napewno wyciął by lasy, gotówkę wyczołfał i ogolocił okolice Łodzi z rezerwuaru tlenu, jakim jest każdy las w bliskości wielkiego miasta położony.

Do sprawy tej powrócimy jeszcze.

PRZEDSTAWICIEL
E. Tuwim, Warszawa, Leszno 12.

— Zamknięcie związków sjonistów zastąpiło w okupacji austriackiej do czasu zatwierdzenia ustawy dla takich związków przez rząd polski.

Łódzka kronika handlowa.

Uspokojenie dla rubli mocne. Obroty duże, ruch spekulacyjny. Ruble w odcinkach 500 rb. 162; 163; 164; 165.

Ruble w odcinkach setnych. 168; 169; 170; 172.
Ruble w odcinkach drobnych. 165 — 168.
Ruble Kierenskiego (1000 rb. 250 rb.) 125.
Kierenskiego drobne (40 rb. i 20 rb.) 116.
Korony. 61,25.

Szkołki Żbikowskie
Kantor w Warszawie Al. Jerozolimskie 59
w firmie **BRACIA HOSEK**
polecają duże zapasy i bogaty dobór drzew i krzewów owocowych i ozdobnych.
Szkołki wolne od mszycy.
— — — Oferty na żądanie. — — —

TEATR WIELKI

Bilety codzień do nabycia w akierni Gostomskiego (Roszkowskiego) od godziny 10 do 2 i od 4 do 7-ej.

Tylko 5 występów! Kazimierz Junosza Stępowski

znakomity artysta teatru „Romaitości” w otoczeniu własnego doborowego zespołu.

W czwartek dn. 7 i w niedzielę dn. 10 listopada o godz. 7 i pół wiecez.

Anioł opiekuńczy
komedia w 4 aktach A. Picarda.

W piątek, dnia 8 listopada o godzinie 7 i pół wiecezorem

Wet za wet
komedia w 3 akt. Darjusza Nicodemego

W sobotę dnia 9 listopada o godzinie 7 i pół wiecezorem

WALC
komedia w 3 aktach H. Rutkaya.

W niedzielę dnia 10 listopada o godz. 8 po poł. po cenach popularnych

EKRAN
komedia w 4-eh a aktach AL. Sutry

Założone 1867 r.

Towarz. Akcyjna
**BROWARU PAROWEGO
SSrów K. ANSTADTA**
w Łodzi, ul. Średnia № 34.
Największy Browar w mieście.
Fabrykacja chemicznie czystego płynnego kwasu węglanego w cylindrach stalowych po 20 i 10 kilo poleca powszechnie uznane, pierwszorzędne:

**PILZENSKIE
BAWARSKIE
MONACHIJSKIE
PIWA**

N. B. Uprasza się przy kupnie o zwrócenie uwagi na etykiety i korki stemplowane i żądanie dostawy z browaru Akcyjnego przy ulicy Średniej № 34.

Maszynista

żonaty, do samodzielnego prowadzenia Lokomobilii 90 P. S. zaraz poszukiwany.
Pensja mies. Mk. 300.— mieszkanie, opał i światło.
Zgłaszać się ze świadectwami do Elektrowni miejskiej w Turku.

Resztki Cegielniana 43 w podwórzu

Mam zaszczyt zawiadomić moją Szanowną Klientelę, że skład mój różnych **RESZTEK wełn. i bawełn.** na męskie i damskie ubrania i na palta, balowych i żałobnych towarów, a także **trykotaży**, chustek i inn. ch towarów, który przez 8 miesięcy był zamknięty, jest **znowu czynny**. Cegielniana 43, w podwórzu, 4 dom od Piotrkowskiej.
Uwaga! Ceny stałe

„NIVEA”

woda mleczna przeciwko wypadaniu włosów. Szybko działa na porost tychże. Żądać wszędzie.

Dyrekcja Koncertów Alfreda Straucha.
ŁÓDZKA ORKIESTRA SYMFONICZNA.
SALA KONCERTOWA SALA KONCERTOWA.
Poniedziałek, dnia 4 listopada r. b. o godz. 8 m. 15 w wieczorem
5-ty Wielki Koncert Symfoniczny
DYRYGENT
Emil Młynarski
SOLISTA
Juljan Birnbaum
(wiołoneczela)
W programie: Brahms — Symfonia № 2 D-dur, Saint-Saënsa koncert, Edgar Elmar „Polona” (1-szy raz), Czajkowski — Francesca da Rimini.
Bilety u Alfreda Straucha, Dzielna 12, a w dzień koncertu od godz. 6 po poł. przy kasie Sali Koncertowej.

Dziś o godzinie 3.15 po poł.
Drugi Koncert Popołudniowy
Cykl Beethovenowski
Solista Edward Sterling fortepian
W programie I-a symfonia Beethovena, oraz V-ty koncert Es-dur.
Bilety do 75 fen. od godz. 10 rano przy kasie Sali koncertowej.

Dr. H. Rożaner
powrócił.
Choroby **skórne i weneryczne**; przyjmuje od 8 do 12 rano i od 5—8 wiecz. Panie od 4—5.
Dzielna № 9.

Dr. Goldman
Piotrkowska 86,
przyjmuje od g. 8—9 rano i od 4—6 po poł.

Dr. S. Lewkowicz
choroby skórne, weneryczne i niemoc płciowa,
Konstantynowska № 12.
Przyjmuje: Panów od 9—1 i 6—8. || Panie od godz. 5—6.

Specjalista
Dr. L. Prybulski
choroby skórne, włosów, weneryja i niemoc płciowa.
ZAWADZKA 1, róg Piotrkowskiej
Przyjmuje od 9—3 i 4—8, Panie 5—6.

Pierwsza
Chrześcijańska lecznica
chorób zębów i jamy ustnej
Sienkiewicza № 83,
Najlepsze ZĘBY sztuczne i plomb. Leczenie homeopatyczne. Od 10—5.

Kantor Wymiany Pieniądzy
JANA HANEMANA
w Łodzi, ul. Piotrkowska 12,
kupuje i sprzedaje **RUBLE** po kursie giełdowym.
Losy loterii na stałe i „dniówki”.

Sprzedaj Garderoby
po możliwie tanich cenach.
Garnitury ortowe mk. 290.—
Garnitury marynarkowe mk. 450, 550 i drożej.
Palta jesienne od 325 do 450.
Palta zimowe od 450 do 650.
Damskie palta od 160 do 450.
Switry damskie mk. 75.— okazja
Damskie palta pluszowe ostatnie fasony mk. 690.—
Damskie garderoba tanio
Sprzedaj resztek
Schmechel i Rosner
Łódź, Piotrkowska 300.

Ważne dla handlujących!
po fabrycznych cenach **RESZTKI**

Dzielna № 34 m. 14 (poprz. officyna i pietro) jak: barchany, cajgi, korciki, zim. chustki, plusze, kord, sukna, oraz na bluzki i suknie. UWAGA: Switry damskie różn. kolorów. Ceny stałe.

Resztki
na ubrania, palta damskie, męskie i dziecięce. Sztuczki na kamizelki i resztki na spodnie, burki, sukno na kożuszki, suknie, bluzki, fartuchy gotowe halki, zimowe i chustki, najlepiej się kupuje, Piotrkowska № 34, front, 2-gie piętro mieszk. 5.

Ignacy Polańczyk
Tailleur
Piotrkowska № 166.

Pianino
kupię. Ul. Zielona 26, m. 5.

Ogłoszenia drobne.

Akuszerka Marja Kudicka przyjmuje Piotrkowska 199 m. 14.

Bezpłatnie bo bez nauczyciela nauczyć się każdy sam łatwo przedko, gruntownie na Samouczkach, Reussnera po angielsku, francusku, niemiecku, rosyjsku. Adres autora Ziota 6 Warszawa. Cennik bezpłatnie.

Fortepian Büttnera, Kerntopia, pianino Sellera, Schrödera Fibigera. Skład Chodkowskiego Sienkiewicza № 25.

Futro męskie ełki, tani do sprzedania. Sienkiewicza № 25 m. 2

Krzesła, tani sprzedam. Sienkiewicza 59, Kościłki.

Kto wysłał paczkę pocztową niech się uda do Biura przy ul. Wilezkiej (naprzeciw poczy). Całkowicie opakowanie w pudełku z adresem 8 m. 50 f.

Potrzebny zaraz chłopak mocny do zakładu pogrzebowego. ul. Przejazd № 22.

Resztki watoliny (czysto wełniana tkana wata) jak również resztki na damskie, męskie i dziecięce ubrania i okrycia. Bostony, szwioty welury, jedwabie na bluzki. Różne wełniane resztki, cajgi, barchany i flanele. Łódź, Wilezwska № 40 m. 10, front, II p. na prawo.

Ważne dla dam! Specjalny krakowiec damski powrócił do Łodzi i mieszka przy ul. Sienkiewicza № 13 front, I piętro. Z powodu kryzysu przyjmuje wszelkie obstatunki za bezcen.

Wynajmę fortepian na czas dłuższy. Zgłaszać się proszę ul. Radwańska 32 m. 2, w godz. 2—4 po po. codziennie.

Marcel Baskowski ul. Fabryczna № 13 zgubił książeczkę legitymacyjną na chleb dla 3 osób.

Zaginęła książeczka legitymacyjna na chleb, na imię A. Pisera.

KURSY
gospodarstwa domowego dla kobiet i dziewcząt.
Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego otwiera w Łodzi przy ulicy Bocznej № 5 dwumiesięczny kurs gospodarstwa domowego. Zapisy przyjmuje i informacji udziela kancelarja szkoły codziennie od godziny 4-ej do 6-ej.

Merkuroł w tubach. Najlepszy środek konserwujący obuwie i nadający nadzwyczajny połysk. Żądać wszędzie.